

O čem se mluví - Přes protesty se přece jen točí

[2010-06-15] Autor: Josef Kubezka

Macbeth, jedna z nejtemnějších her Williama Shakespeara, začátkem června letos poprvé rozpohybovala otáčivé hlediště v českokrumlovské zámecké zahradě. S premiérou nové inscenace tam vystoupilo Jihočeské divadlo z Českých Budějovic. A zároveň se opět připomněla naléhavá otázka, jak dlouho ještě tato kontroverzní točna bude rozdmychávat vášně jejich odpůrců i zastánců.

Foto: www.otacivehlediste.cz

Na úvod trochu historie. První improvizovaná točna se roztočila v roce 1958. Šedesát diváků shlédlo inscenaci Jiráskovy Lucerny. Točna byla poháněna lidskou silou. Úspěch premiéry byl tak obrovský, že následovalo dalších 22 představení, což později vedlo k založení tradice současných letních sezón otáčivého hlediště. Dnešní točna je poháněna elektromotory a pojme více než 650 diváků. Její úspěch umocňuje překrásné prostředí noční zámecké zahrady s využitím letohrádku Bellarie, nejcennější stavby zahradní architektury v Čechách.

Foto: www.otacivehlediste.cz

V prosinci 1992 na zasedání Mezivládního výboru pro světové dědictví v Santa Fe byla Městská památková rezervace Český Krumlov zapsána do Seznamu světového dědictví UNESCO. O deset let později na základě podnětu českokrumlovských občanů UNESCO sděluje, že umístění otáčivého hlediště v zámecké zahradě je nevhodné a upozorňuje, že nemá být

vydáno další povolení k jeho činnosti. Od té doby točna dostává jen časově omezená povolení k činnosti. Letos je to trochu jinak, řekl Českému rozhlasu ředitel Jihočeského divadla v Českých Budějovicích Jiří Šesták:

Jiří Šesták

"Doposud jsme skutečně měli smlouvu vždycky na jeden rok, letos je to poprvé, kdy je smlouva podepsána do roku 2015, a tím pádem máme před sebou perspektivu pěti sezón. Smlouva je mezi Památkovým ústavem a městem České Budějovice jako vlastníkem točny. Já si myslím, že by bylo špatné, kdybychom se starali až v roce 2015, co bude dál. I to určité zadání, které směřuje z ministerstva kultury, je, že by se mělo řešit další budoucnost otáčivého hlediště, to znamená, jestli se bude rekonstruovat, nebo se postaví nová na tom samém místě. Pokud samozřejmě nevznikne jiné rozhodnutí, které změní toto rozhodnutí."

Otáčivé hlediště je z pohledu divadelníka určitě inspirativní prostor, avšak pro památkáře a architekty působí v českokrumlovském zámeckém parku jako pěst na oko. Znamý historik architektury Zdeněk Lukeš je také přesvědčen, že tam pro něj není místo:

"Myslím si, že by tam být nemělo, že tam nepatří. Především je to velice cenný historický areál, památka UNESCO, je tam pavilónek Bellarie. Myslím si, že pokud je to tak úžasná atrakce, tak nemůže být problém postavit nové otáčivé hlediště někde úplně jinde a tu atrakci přenést jinam. Je to skutečně součást nějakého historického, velice cenného území, kde ta točna nikdy dřív nebývala. To je podobné, jako kdybyste takovou atrakci postavil třeba na 3. nádvoří Pražského hradu. Prostě je to nemírně cenný areál. Já jsem teď tady měl experty z ICOMOS-u (Mezivládní výbor pro světové dědictví - pozn. red.), z celého světa. Oni se tam byli podívat a všichni se vyjadřovali s naprostým zděšením o tom, že v tomto nádherném prostředí se nachází něco takového."

Foto: www.otacivehlediste.cz

Ředitel Jihočeského divadla v Českých Budějovicích Jiří Šesták sice takovou argumentaci neodmítá, ale zároveň nabízí argumenty zastánců točny v zahradě českokrumlovského zámku:

"To otáčivé hlediště tam plní svojí funkci kulturního zařízení,

kteří vzniklo v určitém čase, v určitých historických souvislostech, je to posazeno v kontextu te krásné zahrady. Samozřejmě rozumím tomu, že řadě lidí se to nelíbí tak, jako řada lidí je z toho nadšená. Já si to umím představit jak v té zahradě, tak mimo tu zahradu. Problém vidím především v tom, že když se to vytísní ze zahrady a nebylo by to připravené, tak ta točna zanikne. To by byla obrovská škoda. Těch míst, kde by bylo vhodné prostředí, to znamená především kulisa těch stromů a nejenom kulisa, ono to totiž dělá velmi důležitý akustický prostor, není tolik. Více méně bychom se zase dostali do jiných historických zahrad nebo parků, kde by ta točna z tohoto pohledu opět vadila. Kdyby se to mělo udělat na zelené louce a ty stromy vysadit, tak to nebude splňovat ty podmínky jak technické, to znamená akustické, tak i ty estetické, ale umím si představit, za určitých okolností samozřejmě, že otáčivé hlediště může být osazeno někde jinde.

Foto: www.otacivehlediste.cz

Cennost tohoto fenoménu je v rovině kulturní, že zprostředkovává divadelní umění, estetický zážitek lidem, kteří se samozřejmě nedívají na tu velkou stavbu, ale dívají se z té velké stavby do toho prostoru, do kterého by třeba vůbec nepřišli. Hlavně se dostávají do kontaktu s dramatickou literaturou v různých podobách, ať už s činoherní, hudební, operní baletní, ke které by se třeba normálně nedostali. A v současné době, kdy žijeme skutečně dá se říct ve velmi konzumní společnosti, kde nám vévodí materiální hodnoty, každé takové zařízení, které zprostředkovává duchovní zážitek člověku, je nesmírně cenné. A já si myslím na druhou stranu, že by se to mohlo respektovat po ten svůj historický čas, který je třeba tomu fenoménu vymezen, protože určitě ta zahrada jednou bude bez otáčivého hlediště, bude třeba někde jinde, nebo nebude o něj takový zájem. Myslím si ale, že by se mělo tak, jako jiné stavby v jiných historických kontextech, zařízeních, ponechat, pokud nenajdeme lepší řešení. To lepší řešení se bohužel zatím nenašlo."

A co na to historik architektury Zdeněk Lukeš?

Foto: www.otacivehlediste.cz

"Já myslím, že velice brzy bude velice zesílený tlak ze strany památkových institucí včetně UNESCO, a myslím, že potom bude velice rychle nalezen nový prostor pro to divadlo. Půjde to možná velkým tempem a situace se konečně vyřeší."

Od roku 1958 zhlédlo před českokrumlovským otáčivým hledištěm přes 1 700 000 diváků 2 810 představení.